

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

GOVERNMENT GAZETTE

STAATSKOERANT

VAN DIE REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA

Registered at the Post Office as a Newspaper

As 'n Nuusblad by die Poskantoor Geregistreer

VOL. 400

CAPE TOWN, 7 OCTOBER 1998

KAAPSTAD, 7 OKTOBER 1998

No. 19324

OFFICE OF THE PRESIDENT

No. 1249. 7 October 1998

It is hereby notified that the President has assented to the following Act which is hereby published for general information:—

No. 68 of 1998: Criminal Matters Amendment Act, 1998.

KANTOOR VAN DIE PRESIDENT

No. 1249. 7 Oktober 1998

Hierby word bekend gemaak dat die President sy goedkeuring geheg het aan die onderstaande Wet wat hierby ter algemene inligting gepubliseer word:—

No. 68 van 1998: Wysigingswet op Strafregtelike Aangeleenthede, 1998.

GENERAL EXPLANATORY NOTE:

[] Words in bold type in square brackets indicate omissions from existing enactments.

Words underlined with a solid line indicate insertions in existing enactments.

*(English text signed by the President.)
(Assented to 28 September 1998.)*

ACT

To amend the Mental Health Act, 1973, so as to further regulate periodical reporting on the mental condition of State patients and the detention and discharge of such patients; to amend the Criminal Procedure Act, 1977, so as to further regulate the referral of an accused for enquiry into his or her capacity to understand proceedings or regarding the criminal responsibility of an accused concerning the offence with which he or she is charged; and to provide for matters connected therewith.

BE IT ENACTED by the Parliament of the Republic of South Africa, as follows:—

Amendment of section 25 of Act 18 of 1973

1. Section 25 of the Mental Health Act, 1973, is hereby amended—
- (a) by the substitution for paragraph (a) of subsection (1) of the following paragraph:
- “(a) When a patient is detained in an institution or other place, the superintendent or person in charge thereof or the medical practitioner in charge of the patient shall [**except in the case of a patient detained in an institution under the control of the State and who is not in the medical care of the superintendent of such institution,**] transmit in the prescribed form [**annually for the first three years and thereafter in the fifth year and then every three years,**] every six months a report to the Director-General as to the mental condition of the patient.”; and
- (b) by the deletion of subsection (2).

Amendment of section 29 of Act 18 of 1973, as amended by section 1 of Act 48 of 1976, section 3 of Act 10 of 1978, section 9 of Act 51 of 1991, section 33 of Act 129 of 1993 and section 7 of Act 204 of 1993

2. Section 29 of the Mental Health Act, 1973, is hereby amended by the substitution for subsection (1) of the following subsection:
- “(1) (a) Where any person is, with reference to a charge of murder or culpable homicide or rape or a charge involving serious violence, or if the court considers it to be necessary in the public interest, detained as a State patient in terms of this Act

ALGEMENE VERDUIDELIKENDE NOTA:

[] Woorden in vet druk tussen vierkantige hake duid skrappings uit bestaande verordeningen aan.

Woorde met 'n volstreep daaronder, dui invoegings in bestaande verordenings aan.

(Engelse teks deur die President geteken.)
(Goedgekeur op 28 September 1998.)

WET

Tot wysiging van die Wet op Geestesgesondheid, 1973, ten einde periodieke verslagdoening oor die geestestoestand van Staatspasiente en die aanhouding en ontslag van sodanige pasiënte verder te reël; tot wysiging van die Strafproseswet, 1977, ten einde die verwysing van 'n beskuldigde vir ondersoek na sy of haar vermoë om die verrigtinge te begryp of met betrekking tot 'n beskuldigde se strafregtelike toerekenbaarheid ten opsigte van die ten laste gelegde misdryf verder te reël; en om voorsiening te maak vir aangeleenthede wat daarmee in verband staan.

DAAR WORD BEPAAL deur die Parlement van die Republiek van Suid-Afrika, soos volg:—

Wysiging van artikel 25 van Wet 18 van 1973

1. Artikel 25 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973, word hierby gewysig—

- 5 (a) deur paragraaf (a) van subartikel (1) deur die volgende paragraaf te vervang:
 “(a) Wanneer ’n pasiënt in ’n inrigting of ander plek aangehou word, moet
 die superintendent of persoon in beheer daarvan [**behalwe in die geval van**
 ’n pasiënt wat aangehou word in ’n inrigting onder die beheer van die
 Staat en wat nie in die mediese sorg van die superintendent van daardie
 10 inrigting is nie, jaarliks vir die eerste drie jaar en daarna in die vyfde
jaar en dan elke drie jaar,] of die geneesheer in beheer van die pasiënt elke
ses maande ’n verslag op die voorgeskrewe vorm aan die Direkteur-generaal
 oor die geestestoestand van die pasiënt deurstuur.”; en
 (b) deur die skraping van subartikel (2).

15 Wysiging van artikel 29 van Wet 18 van 1973, soos gewysig deur artikel 1 van Wet 48 van 1976, artikel 3 van Wet 10 van 1978, artikel 9 van Wet 51 van 1991, artikel 33 van Wet 129 van 1993 en artikel 7 van Wet 204 van 1993

2. Artikel 29 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973, word hierby gewysig deur subartikel (1) deur die volgende subartikel te vervang:

- 20 “(1) (a) Waar iemand, met betrekking tot 'n aanklag van moord of strafbare manslag of verkrachting of 'n aanklag waarby ernstige geweld betrokke is, of indien dit na die hof se oordeel in die openbare belang nodig is, as 'n Staatspasient

- or section 77(6)(a)(i) or 78(6)(b)(i) of the Criminal Procedure Act, 1977 (Act No. 51 of 1977), a judge in chambers may at any time after the order of detention, on written application being made to him or her—
- (i) call for such further information as he or she may consider necessary and may summon any psychiatrist to his or her assistance; 5
 - (ii) if he or she is of the opinion that it is desirable to do so, appoint of his or her own accord or at the request of any interested person, on good cause shown, a *curator ad litem* for the State patient;
 - (iii) order that the State patient— 10
 - (aa) be discharged either absolutely or conditionally;
 - (bb) cease to be treated as such;
 - (cc) be further detained as a State patient; or
 - (dd) be further detained as a patient under Chapter 3;
 - (iv) make such other order under section 19 as he or she may think fit; or
 - (v) reject the application if a similar application had been rejected by a judge in chambers less than 12 months before the date of the aforementioned application, without making an order in terms of subparagraphs (iii) or (iv) of this paragraph or make any order he or she thinks fit. 15
- (b) An application referred to in paragraph (a) may be made by— 20
- (i) the official *curator ad litem*;
 - (ii) the superintendent of the institution, the person in charge of the place where the State patient is being detained or the medical practitioner in charge of the patient;
 - (iii) the State patient;
 - (iv) a relative of the State patient; or 25
 - (v) any other person or body on behalf of the State patient.
- (c) (i) Such—
- (aa) application referred to in paragraph (a);
 - (bb) recommendation referred to in subparagraph (ii) of paragraph (d); or
 - (cc) reports referred to in paragraphs (d) and (f), 30
- shall be furnished to the registrar of the court in whose area of jurisdiction the place is situated in which the patient is being detained.
- (ii) Such registrar shall forthwith submit—
- (aa) such application, reports and recommendations to a judge in chambers; and
 - (bb) a copy of the application to the official *curator ad litem*, if the application is made by someone other than the official *curator ad litem*. 35
- (d) The official *curator ad litem* shall upon receipt of an application from the registrar as soon as practicable—
- (i) obtain reports on the State patient concerned by— 40
 - (aa) the superintendent of the institution, the person in charge of the place where the State patient is being detained or the medical practitioner in charge of the patient; and
 - (bb) two medical practitioners, 45
 and either the said superintendent or one of the said two medical practitioners shall be a psychiatrist, provided that he or she may obtain a report by a registered clinical psychologist in addition to the aforementioned reports;
 - (ii) compile his or her own report and recommendation regarding the application, provided that if it appears to the official *curator ad litem* upon the receipt of such application that a similar application in respect of the State patient concerned had been rejected by a judge in chambers less than 12 months before the date of the aforementioned application, he or she may, instead of obtaining the reports referred to in subparagraph (i) of paragraph (a), make a recommendation that the application be rejected; and 50
 - (iii) furnish such reports and recommendation to the registrar for submission to a judge in chambers. 55
- (e) The reports referred to in subparagraph (i) of paragraph (d) and subparagraph (i) of paragraph (f) shall contain a detailed history of the State patient and information as to, and a prognosis of, his or her mental condition.

aangehou word ingevolge hierdie Wet of artikel 77(6)(a)(i) of 78(6)(b)(i) van die Strafproseswet, 1977 (Wet No. 51 van 1977), kan 'n regter in kamers te eniger tyd na die aanhoudingsbevel of skriftelike aansoek aan hom of haar gerig—

- (i) die bykomende inligting aanvra wat hy of sy nodig ag en kan hy of sy die hulp van 'n psigiater inroep;
 - (ii) as hy of sy van mening is dat dit wenslik is, uit eie beweging of op versoek van enige belanghebbende persoon, op goeie gronde aangetoon, 'n *curator ad litem* vir die Staatspasiënt aanstel;
 - (iii) beveel dat bedoelde Staatspasiënt—
 - (aa) óf onvoorwaardelik óf voorwaardelik ontslaan word;
 - (bb) nie langer as sodanig behandel word nie;
 - (cc) verder aangehou word as 'n Staatspasiënt; of
 - (dd) as 'n pasiënt aangehou word kragtens Hoofstuk 3;
 - (iv) enige ander bevel kragtens artikel 19 maak wat hy of sy goedvind; of
 - (v) die aansoek verwerp as 'n soortgelyke aansoek deur 'n regter in kamers geweier is minder as 12 maande voor die datum van eersbedoelde aansoek, sonder om 'n bevel te maak ingevolge subparagrafe (iii) of (iv) van hierdie paragraaf of enige bevel maak wat hy of sy nodig vind.
- (b) 'n Aansoek verwys na in paragraaf (a) kan gerig word deur—
- (i) die amptelike *curator ad litem*;
 - (ii) die superintendent van die inrigting, die persoon wat in beheer is van die plek waar die Staatspasiënt aangehou word of die geneesheer in beheer van die pasiënt;
 - (iii) die Staatspasiënt;
 - (iv) 'n familielid van die Staatspasiënt; of
 - (v) enige ander persoon of instansie ten behoeve van die Staatspasiënt.
- (c) (i) Sodanige—
- (aa) aansoek verwys na in paragraaf (a);
 - (bb) aanbeveling verwys na in subparagraaf (ii) van paragraaf (d); of
 - (cc) verslae verwys na in paragrafe (d) en (f),
- moet verstrek word aan die griffier van die hof in wie se regsgebied die plek geleë is waarin die pasiënt aangehou word.
- (ii) Sodanige griffier moet onverwyld—
- (aa) sodanige aansoeke, verslae en aanbevelings aan 'n regter in kamers voorlê;
 - (bb) 'n afskrif van die aansoek aan die amptelike *curator ad litem*, indien die aansoek deur iemand anders as die amptelike *curator ad litem* gebring word, voorlê.
- (d) Die amptelike *curator ad litem* moet by ontvangs van 'n aansoek van die griffier so gou doenlik—
- (i) verslae oor die betrokke Staatspasiënt bekom vanaf—
 - (aa) die superintendent van die inrigting, die persoon wat in beheer is van die plek waar die Staatspasiënt aangehou word of die geneesheer wat in beheer van die pasiënt is; en
 - (bb) twee geneeshere,en óf die genoemde superintendent óf een van die genoemde twee geneeshere moet 'n psigiater wees, met dien verstande dat hy of sy 'n verslag van 'n geregistreerde kliniese sielkundige bykomstig tot die voorafgenoemde verslae kan bekom;
 - (ii) sy of haar eie verslag en aanbeveling met betrekking tot die aansoek saamstel, met dien verstande dat indien dit vir die amptelike *curator ad litem* by die ontvangs van so 'n aansoek blyk dat 'n soortgelyke aansoek ten opsigte van die betrokke Staatspasiënt deur 'n regter in kamers geweier is minder as 12 maande voor die datum van eersbedoelde aansoek, hy of sy, in plaas daarvan om die verslae soos verwys na in subparagraaf (i) van paragraaf (a) te bekom, 'n aanbeveling kan doen dat die aansoek geweier word; en
 - (iii) sodanige verslae en aanbeveling aan die griffier besorg vir voorlegging aan 'n regter in kamers.
- (e) Die verslae verwys na in subparagraaf (i) van paragraaf (d) en subparagraaf (i) van paragraaf (f) moet 'n gedetailleerde geskiedenis van die Staatspasiënt en inligting betreffende en 'n prognose van sy of haar geestestoestand bevat.

- (f) The *curator ad litem* appointed under subparagraph (ii) of paragraph (a), shall—
- (i) obtain a report as contemplated in paragraph (e) by a psychiatrist, but may also obtain a report by a registered clinical psychologist in addition to the report by the psychiatrist;
 - (ii) adduce any available evidence relevant to the application; and
 - (iii) perform such other duties as the judge in chambers instructs.
- (g) A *curator ad litem* appointed under subparagraph (ii) of paragraph (a) shall be entitled to the remuneration that the Minister of Justice determines by notice in the *Gazette*.”.

Amendment of section 77 of Act 51 of 1977, as amended by section 10 of Act 33 of 1986, section 9 of Act 51 of 1991 and section 42 of Act 129 of 1993

3. Section 77 of the Criminal Procedure Act, 1977, is hereby amended—

- (a) by the insertion of the following subsection after subsection (1):

“(1A) At proceedings in terms of sections 77(1) and 78(2) the court may, if it is of the opinion that substantial injustice would otherwise result, order that the accused be provided with the services of a legal practitioner in terms of section 3B of the Legal Aid Amendment Act, 1996 (Act No. 20 of 1996).”;

- (b) by the substitution for paragraph (a) of subsection (6) of the following paragraph:

“(a) If the court which has jurisdiction in terms of section 75 to try the case, finds that the accused is not capable of understanding the proceedings so as to make a proper defence, the court may, if it is of the opinion that it is in the interests of the accused, taking into account the nature of the accused’s incapacity contemplated in subsection (1), and unless it can be proved on a balance of probabilities that, on the limited evidence available the accused committed the act in question, order that such information or evidence be placed before the court as it deems fit so as to determine whether the accused has committed the act in question and the court shall direct that the accused—

- (i) in the case of a charge of murder or culpable homicide or rape or a charge involving serious violence or if the court considers it to be necessary in the public interest, where the court finds that the accused has committed the act in question, or any other offence involving serious violence, be detained in a psychiatric hospital or a prison pending the [signification of the] decision of a judge in chambers in terms of section 29(1)(a) of the Mental Health Act, 1973 (Act No. 18 of 1973); or

- (ii) where the court finds that the accused has committed an offence other than one contemplated in subparagraph (i) or that he or she has not committed any offence—

(aa) be admitted to, detained and treated in an institution stated in the order in terms of Chapter 3 of the Mental Health Act, 1973 (Act No. 18 of 1973); or

(bb) be treated as an outpatient in terms of section 7 of that Act, pending discharge by a hospital board in terms of section 29 (4A)(a) of that Act or an order that he or she shall no longer be treated as an outpatient,

and if the court so directs after the accused has pleaded to the charge, the accused shall not be entitled under section 106(4) to be acquitted or to be convicted in respect of the charge in question.”;

- (c) by the substitution for subsection (7) of the following subsection:

“(7) Where a direction is issued [under] in terms of subsection (6) or (9) [that the accused be detained in a psychiatric hospital or a prison pending the signification of the decision of a judge in chambers], the

(f) Die *curator ad litem* kragtens subparagraaf (ii) van paragraaf (a) aangestel, moet—

- (i) 'n verslag soos bedoel in paragraaf (e) van 'n psigiater bekom, maar kan ook 'n verslag van 'n geregistreerde kliniese sielkundige bykomstig tot die verslag van die psigiater bekom;
 - (ii) enige ander getuienis wat op die aansoek betrekking het, voorlê; en
 - (iii) die ander pligte wat die regter in kamers opdra, verrig.
- (g) 'n *Curator ad litem* kragtens subparagraaf (ii) van paragraaf (a) aangestel, is geregtig op die vergoeding wat die Minister van Justisie by kennisgewing in die *Staatskoerant* bepaal.”.

Wysiging van artikel 77 van Wet 51 van 1977, soos gewysig deur artikel 10 van Wet 33 van 1986, artikel 9 van Wet 51 van 1991 en artikel 42 van Wet 129 van 1993

3. Artikel 77 van die Strafproseswet, 1977, word hierby gewysig—

(a) deur die volgende subartikel na subartikel (1) in te voeg:

“(1A) By verrigtinge ingevolge artikels 77(1) en 78(2) kan die hof, indien hy van oordeel is dat dit andersins tot wesenlike onreg sou lei, gelas dat die beskuldigde ingevolge artikel 3B van die Wysigingswet op Regshulp, 1996 (Wet No. 20 van 1996), van die dienste van 'n regspraktisyn voorsien word.”;

(b) deur paragraaf (a) van subartikel (6) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(a) Indien die hof wat regsbevoegdheid ingevolge artikel 75 het om die saak te verhoor, bevind dat die beskuldigde nie oor die vermoë beskik om die verrigtinge dermate te begryp dat hy of sy sy of haar verdediging na behore kan voer nie, kan die hof indien hy van oordeel is dat dit in die belang van die beskuldigde is, met inagneming van die aard van die beskuldigde se onbevoegdheid soos beoog in subartikel (1), en tensy dit op 'n oorwig van waarskynlikheid bewys kan word dat op die beperkte getuienis beskikbaar, die beskuldigde die gewraakte handeling gepleeg het, gelas dat die inligting of getuienis voor die hof geplaas word wat hy goeddink ten einde vas te stel of die beskuldigde die gewraakte handeling gepleeg het en gelas die hof dat die beskuldigde—

(i) in die geval van 'n aanklag van moord of strafbare manslag of verkragting of 'n aanklag waarby ernstige geweld betrokke is of waar dit na die hof se oordeel in die openbare belang nodig is, indien die hof bevind dat die beskuldigde die gewraakte handeling of enige ander misdryf waarby ernstige geweld betrokke is, gepleeg het, in 'n psigiatrisie hospitaal of 'n gevangenis aangehou word hangende die beslissing van 'n regter in kamers ingevolge artikel 29(1)(a) van die Wet op Geestesgesondheid, 1973 (Wet No. 18 van 1973); of

(ii) waar die hof bevind dat die beskuldigde 'n ander misdryf as die een bedoel in subparagraaf (i) gepleeg het of dat hy of sy geen misdryf gepleeg het nie—

(aa) opgeneem, aangehou en behandel word by 'n in die bevel vermelde inrigting ingevolge Hoofstuk 3 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973 (Wet No. 18 van 1973); of

(bb) as 'n buitepatiënt ingevolge artikel 7 van daardie Wet behandel word,

hangende die ontslag deur 'n hospitaalraad ingevolge artikel 29(4A)(a) van daardie Wet of 'n bevel dat hy of sy nie langer as 'n buitepatiënt behandel word nie,

en indien die hof aldus gelas nadat die beskuldigde op die aanklag gepleit het, is die beskuldigde nie kragtens artikel 106(4) geregtig om ten opsigte van die betrokke aanklag vrygespreek of skuldig bevind te word nie.”;

(c) deur subartikel (7) deur die volgende subartikel te vervang:

“(7) Waar 'n lasgewing ingevolge subartikel (6) of (9) uitgereik word [dat die beskuldigde in 'n psigiatrisie hospitaal of 'n gevangenis hangende die beskikking van 'n regter in kamers aangehou word,] kan die beskuldigde te eniger tyd daarna, wanneer hy of sy oor die

- accused may at any time thereafter, when he or she is capable of understanding the proceedings so as to make a proper defence, be prosecuted and tried for the offence in question.”; and
- (d) by the substitution for subsection (9) of the following subsection: 5
- “(9) Where an appeal against a finding **[under]** in terms of subsection (5) is allowed, the court of appeal shall set aside the conviction and sentence and direct that the person concerned be detained **[in a psychiatric hospital or a prison pending the signification of the decision of a judge in chambers]** in accordance with the provisions of subsection (6).”.

10

Amendment of section 17 of Act 18 of 1973, as amended by section 2 of Act 10 of 1978 and section 7 of Act 51 of 1991

4. Section 17 of the Mental Health Act, 1973, is hereby amended by the substitution for the expression “an attorney-general” of the expression “a Director of Public Prosecutions appointed in terms of section 13(1) of the National Prosecuting Authority Act, 1998 (Act No. 32 of 1998)”.

15

Amendment of section 78 of Act 51 of 1977, as amended by section 11 of Act 33 of 1986, section 9 of Act 51 of 1991 and section 43 of Act 129 of 1993

5. Section 78 of the Criminal Procedure Act, 1977, is hereby amended—
- (a) by the substitution for subsection (1) of the following subsection: 20
- “(i) A person who commits an act or makes an omission which constitutes an offence and who at the time of such commission or omission suffers from a mental illness or mental defect which makes him or her incapable—
- (a) of appreciating the wrongfulness of his or her act or omission; or
- (b) of acting in accordance with an appreciation of the wrongfulness of his or 25
- her act or omission,
- shall not be criminally responsible for such act or omission.”;
- (b) by the insertion after subsection (1) of the following subsections: 30
- “(1A) Every person is presumed not to suffer from a mental illness or mental defect so as not to be criminally responsible in terms of section 78(1), until the contrary is proved on a balance of probabilities.
- (1B) Whenever the criminal responsibility of an accused with reference to the commission of an act or an omission which constitutes an offence is in issue, the burden of proof with reference to the criminal responsibility of the accused shall be on the party who raises the issue.”; 35
- (c) by the substitution for subsection (2) of the following subsection:
- “(2) If it is alleged at criminal proceedings that the accused is by reason of mental illness or mental defect or for any other reason not criminally responsible for the offence charged, or if it appears to the court at criminal proceedings that the accused might for such a reason not be so responsible, the court shall in the case of an allegation or appearance of 40
- mental illness or mental defect, and may, in any other case, direct that the matter be enquired into and be reported on in accordance with the provisions of section 79.”; and
- (d) by the substitution for subsection (6) of the following subsection: 45
- “(6) If the court finds that the accused committed the act in question and that he or she at the time of such commission was by reason of mental illness or mental defect not criminally responsible for such act—
- (a) the court shall find the accused not guilty; or
- (b) if the court so finds after the accused has been convicted of the 50
- offence charged but before sentence is passed, the court shall set the conviction aside and find the accused not guilty,

vermoë beskik om die verrigtinge dermate te begryp dat hy of sy sy of haar verdediging na behore kan voer, weens die betrokke misdryf vervolgt en verhoor word.”; en

(d) deur subartikel (9) deur die volgende subartikel te vervang:

“(9) Waar ’n appèl teen ’n bevinding ingevolge subartikel (5) gehandhaaf word, stel die hof van appèl die skuldigbevinding en vonnis tersyde en gelas hy dat die betrokke persoon [in ’n psigiatriese hospitaal of ’n gevangenis] aangehou word [hangende die beskikking van ’n regter in kamers] ooreenkomstig die bepalings van subartikel (6).”.

Wysiging van artikel 17 van Wet 18 van 1973, soos gewysig deur artikel 2 van Wet 10 van 1978 en artikel 7 van Wet 51 van 1991

4. Artikel 17 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973, word hierby gewysig deur die vervanging van “ ’n prokureur-generaal” deur “ ’n Direkteur van Openbare Vervolgings aangestel ingevolge artikel 13(1) van die Wet op die Nasionale Vervolgingsgesag, 1998 (Wet No. 32 van 1998)”.

Wysiging van artikel 78 van Wet 51 van 1977, soos gewysig deur artikel 11 van Wet 33 van 1986, artikel 9 van Wet 51 van 1991 en artikel 43 van Wet 129 van 1993

5. Artikel 78 van die Strafproseswet, 1977, word hierby gewysig—

(a) deur subartikel (1) deur die volgende subartikel te vervang:

“(i) Iemand wat ’n handeling verrig of versuim om ’n handeling te verrig wat ’n misdryf uitmaak en wat ten tyde van so ’n verrigting of versuim aan ’n geestesongesteldheid of geestesgebrek ly wat tot gevolg het dat hy of sy nie oor die vermoë beskik—

(a) om die ongeoorlooftheid van sy of haar handeling of versuim te besef nie; of

(b) om ooreenkomstig ’n besef van die ongeoorlooftheid van sy of haar handeling of versuim op te tree nie,

is nie vir so ’n handeling of versuim strafregtelik toerekenbaar nie.”;

(b) deur na subartikel (1) die volgende subartikels in te voeg:

“(1A) ’n Persoon word vermoed nie geestesongesteld of geestesgebrek te wees nie ten einde nie strafregtelik toerekenbaar te wees ingevolge artikel 78(1) nie, totdat die teendeel op ’n oorwig van waarskynlikheid bewys word.

(1B) Wanneer die strafregtelike toerekenbaarheid van ’n beskuldigde met betrekking tot die verrigting van ’n handeling of versuim wat ’n misdryf uitmaak in geskil is, rus die bewyslas met betrekking tot die beskuldigde se strafregtelike toerekenbaarheid, op die party wat die saak geopper het.”;

(c) deur subartikel (2) deur die volgende subartikel te vervang:

“(2) Indien dit by strafregtelike verrigtinge beweer word dat die beskuldigde vanweë geestesongesteldheid of geestesgebrek of enige ander rede nie vir die ten laste gelegde misdryf strafregtelik toerekenbaar is nie, of indien dit vir die hof by strafregtelike verrigtinge blyk dat die beskuldigde vanweë so ’n rede nie aldus toerekenbaar mag wees nie, gelas die hof in die geval van ’n bewering of blyke van geestesongesteldheid of geestesgebrek, en kan die hof, in enige ander geval, gelas dat die aangeleentheid ooreenkomstig die bepalings van artikel 79 ondersoek en oor verslag gedoen word.”; en

(d) deur subartikel (6) deur die volgende subartikel te vervang:

“(6) Indien die hof bevind dat die beskuldigde die betrokke handeling verrig het en dat hy of sy ten tyde van so ’n verrigting vanweë geestesongesteldheid of geestesgebrek nie vir daardie handeling strafregtelik toerekenbaar was nie—

(a) vind die hof die beskuldigde onskuldig; of

(b) indien die hof aldus bevind nadat die beskuldigde aan die ten laste gelegde misdryf skuldig bevind is maar voordat vonnis opgelê word, stel die hof die skuldigbevinding tersyde en vind hy die beskuldigde onskuldig,

by reason of mental illness or mental defect, as the case may be, and direct—

- “(i) in a case where the accused is charged with murder or culpable homicide or rape or another charge involving serious violence, or if the court considers it to be necessary in the public interest that the accused be—
- (aa) detained in a psychiatric hospital or a prison pending the decision of a judge in chambers in terms of section 29(1)(a) of the Mental Health Act, 1973 (Act No. 18 of 1973);
 - (bb) admitted to, detained and treated in an institution stated in the order in terms of Chapter 3 of the Mental Health Act, 1973 (Act No. 18 of 1973), pending discharge by a hospital board in terms of section 29(4A)(a) of that Act;
 - (cc) treated as an outpatient in terms of section 7 of that Act pending the certification by the superintendent of that institution stating that he or she need no longer be treated as such;
 - (dd) released subject to such conditions as the court considers appropriate; or
 - (ee) released unconditionally;
- (ii) in any other case than a case contemplated in subparagraph (i), that the accused—
- (aa) be admitted to, detained and treated in an institution stated in the order in terms of Chapter 3 of the Mental Health Act, 1973 (Act No. 18 of 1973), pending discharge by a hospital board in terms of section 29(4A)(a) of that Act;
 - (bb) be treated as an outpatient in terms of section 7 of that Act pending the certification by the superintendent of that institution stating that he or she need no longer be treated as such;
 - (cc) be released subject to such conditions as the court considers appropriate; or
 - (dd) be released unconditionally.”.

Amendment of section 79 of Act 51 of 1977, as amended by section 4 of Act 4 of 1992, section 17 of Act 116 of 1993 and section 44 of Act 129 of 1993

6. Section 79 of the Criminal Procedure Act, 1977, is hereby amended—

- (a) by the substitution for subsection (1) of the following subsection:
- “(1) Where a court issues a direction **[in terms of]** under section 77(1) or 78(2), the relevant enquiry shall be conducted and be reported on—
- (a) where the accused is charged with an offence **[for which the sentence of death may not be imposed referred to in Part II or Part III of Schedule 2]** other than one referred to in paragraph (b), by the medical superintendent of a psychiatric hospital designated by the court, or by a psychiatrist appointed by such medical superintendent at the request of the court; or
 - (b) where the accused is charged with **[an offence for which the sentence of death may be imposed referred to in Part II or Part III of Schedule 2]** murder or culpable homicide or rape or another charge involving serious violence, or if the court considers it to be necessary in the public interest, or where the court in any particular case so directs—
 - (i) by the medical superintendent of a psychiatric hospital designated by the court, or by a psychiatrist appointed by such medical superintendent at the request of the court;
 - (ii) by a psychiatrist appointed by the court and who is not in the full-time service of the State; **[and]**
 - (iii) by a psychiatrist appointed **[by]** for the accused **[if he so wishes]** by the court; and
 - (iv) by a clinical psychologist where the court so directs.”;

vanweë geestesongesteldheid of geestesgebrek, na gelang van die geval, en gelas hy—

- (i) in die geval waar die beskuldigde aangekla word van moord of strafbare manslag of verkragting of 'n ander aanklag waarby ernstige geweld betrokke is, of indien dit na die hof se oordeel in die openbare belang nodig is dat die beskuldigde—
- (aa) in 'n psigiatriese hospitaal of 'n gevangenis aangehou word hangende die beslissing van 'n regter in kamers ingevolge artikel 29(1)(a) van die Wet op Geestesgesondheid, 1973 (Wet No. 18 van 1973);
- (bb) opgeneem, aangehou en behandel word by 'n in die bevel vermelde inrigting ingevolge Hoofstuk 3 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973 (Wet No. 18 van 1973), hangende ontslag deur 'n hospitaalraad ingevolge artikel 29(4A)(a) van daardie Wet;
- (cc) as 'n buitepasiënt ingevolge artikel 7 van daardie Wet behandel word hangende die sertifisering deur die superintendent van daardie inrigting waarin vermeld word dat hy of sy nie langer as sulks behandel hoef te word nie;
- (dd) ontslaan word onderworpe aan sodanige voorwaardes wat die hof nodig ag; of
- (ee) onvoorwaardelik ontslaan word;
- (ii) in enige ander geval as 'n geval beoog in subparagraaf (i), dat die beskuldigde—
- (aa) opgeneem, aangehou en behandel word by 'n in die bevel vermelde inrigting ingevolge Hoofstuk 3 van die Wet op Geestesgesondheid, 1973 (Wet No. 18 van 1973), hangende ontslag deur 'n hospitaalraad ingevolge artikel 29(4A)(a) van daardie Wet;
- (bb) behandel word as 'n buitepasiënt ingevolge artikel 7 van daardie Wet hangende die sertifisering deur die superintendent van daardie inrigting waarin vermeld word dat hy of sy nie langer as sulks behandel hoef te word nie;
- (cc) ontslaan word onderworpe aan sulke voorwaardes as wat die hof nodig ag; of
- (dd) onvoorwaardelik ontslaan word.”.

Wysiging van artikel 79 van Wet 51 van 1977, soos gewysig deur artikel 4 van Wet 4 van 1992, artikel 17 van Wet 116 van 1993 en artikel 44 van Wet 129 van 1993

6. Artikel 79 van die Strafproseswet, 1977, word hierby gewysig—

- (a) deur subartikel (1) deur die volgende subartikel te vervang:
- “(1) Waar 'n hof 'n lasgewing ingevolge artikel 77(1) of 78(2) uitreik, word die betrokke ondersoek ingestel en oor verslag gedoen—
- (a) waar die beskuldigde aangekla word weens 'n ander misdryf as 'n misdryf vermeld in paragraaf (b), deur die geneeskundige superintendent van 'n psigiatriese hospitaal deur die hof aangewys, of deur 'n psigiater deur bedoelde geneeskundige superintendent op versoek van die hof aangestel; of
- (b) waar die beskuldigde aangekla word van moord of strafbare manslag of verkragting of van 'n ander aanklag waarby ernstige geweld betrokke is, of waar dit na die hof se oordeel in die openbare belang nodig is, of waar die hof in 'n spesifieke geval so gelas—
- (i) deur die geneeskundige superintendent van 'n psigiatriese hospitaal deur die hof aangewys, of deur 'n psigiater deur so 'n geneeskundige superintendent aangewys op versoek van die hof;
- (ii) deur 'n psigiater aangewys deur die hof en wat nie in voltydse diens van die Staat is nie;
- (iii) deur 'n psigiater vir die beskuldigde deur die hof aangestel; en
- (iv) deur 'n kliniese sielkundige waar die hof so gelas.”;

(b) by the insertion after subsection (1) of the following subsection:

“(1A) The prosecutor undertaking the prosecution of the accused or any other prosecutor attached to the same court shall provide the persons who, in terms of subsection (1), have to conduct the enquiry and report on the accused’s mental capacity with a report in which the following are stated, namely—

- (a) whether the referral is taking place in terms of section 77 or 78;
- (b) at whose request or on whose initiative the referral is taking place;
- (c) the nature of the charge against the accused;
- (d) the stage of the proceedings at which the referral took place;
- (e) the purport of any statement made by the accused before or during the court proceedings that is relevant with regard to his or her mental condition or mental capacity;
- (f) the purport of evidence that has been given that is relevant to the accused’s mental condition or mental capacity;
- (g) in so far as it is within the knowledge of the prosecutor, the accused’s social background and family composition and the names and addresses of his or her near relatives; and
- (h) any other fact that may in the opinion of the prosecutor be relevant in the evaluation of the accused’s mental condition or mental capacity.”;

(c) by the addition of the following paragraph to subsection (2):

“(c) The court may make the following orders after the enquiry referred to in subsection (1) has been conducted—

- (i) postpone the case for such periods referred to in paragraph (a), as the court may from time to time determine;
- (ii) refer the accused at the request of the prosecutor to the court referred to in section 77(6) which has jurisdiction to try the case;
- (iii) make any other order it deems fit regarding the custody of the accused; or
- (iv) any other order.”; and

(d) by the substitution for paragraph (d) of subsection (4) of the following paragraph:

“(d) if the enquiry is [under] in terms of section 78(2), include a finding as to the extent to which the capacity of the accused to appreciate the wrongfulness of the act in question or to act in accordance with an appreciation of the wrongfulness of that act was, at the time of the commission thereof, affected by mental illness or mental defect or by any other cause.”.

Savings

7. (1) Pending the commencement of the Legal Aid Guide as contemplated in section 3A of the Legal Aid Act, 1969 (Act No. 22 of 1969), and to the extent that the Legal Aid Guide, existing at the commencement of this Act, does not regulate the position of the granting of legal aid or legal representation in respect of the proceedings referred to in section 3(a) of this Act, the Legal Aid Board shall be competent to draft directives, in consultation with the Minister, in terms of which legal aid or legal representation is rendered or made available for purposes of section 3(a) of this Act.

(2) (a) The directives referred to in subsection (1) must be published in the *Gazette*.

(b) Before the directives are published in the *Gazette*, they must be submitted to Parliament and tabled as soon as possible.

Short title and commencement

8. This Act shall be called the Criminal Matters Amendment Act, 1998, and shall come into operation on a date fixed by the President by proclamation in the *Gazette*.

(b) deur die volgende subartikel na subartikel (1) in te voeg:

“(1A) Die aanklaer wat die vervolging van die beskuldigde waarnem of ’n ander aanklaer wat aan dieselfde hof verbonde is, moet die persone wat ingevolge subartikel (1) ondersoek moet instel en verslag moet doen oor die beskuldigde se geestesvermoëns, voorsien van ’n verslag waarin die volgende vermeld word, naamlik—

- (a) of die verwysing ingevolge artikel 77 of 78 geskied;
- (b) op wie se versoek of inisiatief die verwysing geskied;
- (c) die aard van die aanklag teen die beskuldigde;
- (d) die stadium van die verrigtinge waartydens die verwysing geskied het;
- (e) die strekking van enige verklaring wat die beskuldigde voor of tydens die hofverrigtinge gemaak het, wat met betrekking tot sy of haar geestestoestand of geestesvermoëns tersaaklik is;
- (f) die strekking van getuienis wat reeds afgelê is wat met betrekking tot die beskuldigde se geestestoestand of geestesvermoëns tersaaklik is;
- (g) vir sover aan die aanklaer bekend, die beskuldigde se maatskaplike agtergrond en gesinsamestelling en die name en adresse van sy of haar naasbestaandes; en
- (h) enige ander feit wat na die oordeel van die aanklaer met betrekking tot beoordeling van die beskuldigde se geestestoestand of geestesvermoëns tersaaklik mag wees.”;

(c) deur die volgende paragraaf by subartikel (2) te voeg:

“(c) Die hof kan die volgende bevel maak nadat die ondersoek verwys na in subartikel (1) ingestel is:

- (i) die saak vir sodanige tydperke verwys na in paragraaf (a) wat die hof van tyd tot tyd bepaal, uitstel;
- (ii) die beskuldigde op versoek van die aanklaer na die hof, verwys na in artikel 77(6) wat regsbevoegdheid het om die saak te verhoor, verwys;
- (iii) enige ander bevel maak wat hy nodig ag rakende die aanhouding van die beskuldigde; of
- (iv) enige ander bevel maak.”; en

(d) deur paragraaf (d) van subartikel (4) deur die volgende paragraaf te vervang:

“(d) indien die ondersoek ingevolge artikel 78(2) is, ’n bevinding bevat van die mate waarin die vermoë van die beskuldigde om die ongeoorloofdheid van die betrokke handeling te beseef of om ooreenkomstig ’n beseef van die ongeoorloofdheid van daardie handeling op te tree, ten tyde van die verrigting daarvan deur geestesongesteldheid of geestesgebrek of enige ander oorsaak aangetas was.”.

Voorbehoudsbepalings

7. (1) Hangende die inwerkingtreding van die Regshulphandleiding soos beoog in artikel 3A van die Wet op Regshulp, 1969, en in die mate wat die Regshulphandleiding, wat by die inwerkingtreding van hierdie Wet bestaan, nie die posisie van die toestaan van regshulp of regsverteenvoording ten opsigte van die verrigtinge bedoel in artikel 3(a) van hierdie Wet reël nie, is die Regshulpraad bevoeg om voorskrifte, in oorleg met die Minister, op te stel, ingevolge waarvan regshulp of regsverteenvoording vir doeleindes van artikel 3(a) van hierdie Wet voorsien of beskikbaar gestel word.

(2) (a) Die voorskrifte bedoel in subartikel (1) moet in die *Staatskoerant* gepubliseer word.

(b) Alvorens die voorskrifte in die *Staatskoerant* gepubliseer word, moet dit aan die Parlement voorgelê word en so spoedig moontlik ter tafel gelê word.

55 Kort titel en inwerkingtreding

8. Hierdie Wet heet die Wysigingswet op Strafregaangeleentheid, 1998, en tree in werking op ’n datum wat die President by proklamasie in die *Staatskoerant* bepaal.

